Eötvös 100 koszorúzási ünnepség
Borhy László, a ELTE rektora

Koszorúzási ünnepség Eötvös Loránd nyughelyénél
2019. április 9. 11:00
Fiumei úti sírkert

Tisztelt Főigazgató Asszony! Tisztelt Alelnök Úr! Tisztelt Emlékező Közösség!

Az idő állandó múlásának egyik meghatározó jellemzője, hogy amilyen kihívás elé állít minket a változás elfogadásának örökös kényszerével, legalább olyan lelkesedéssel gyarapítja a felidézésre méltó, értékes pillanatokat. Noha a 2019-es esztendő, csakúgy, mint a legtöbb naptári év, számos múltbéli esemény emlékét őrzi, az Eötvös Loránd Tudományegyetem rektoraként határozottan állíthatom, hogy egy igen különleges évfordulót is tartogat számunkra: a 2019-es év ugyanis Eötvös Loránd halálának centenáriumát jelenti.
E kerek évfordulónak köszönhető, hogy a nevéhez és munkásságához szorosan kötődő szervezetek érdemei elismerésének és megismertetésének céljával egész éves megemlékezés-sorozatot hirdettek. Ezen sorozat fontos állomását képezi jelen alkalom is, hiszen április 8-án, azaz épp tegnap volt a napja, hogy immár száz éve vagyunk kénytelenek Eötvös Loránd alkotó munkásságát nélkülözni.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!
Ha végigtekintünk életén, jól láthatjuk, hogy Eötvös Loránd igazán sokoldalú tehetség volt, olyan ember, aki saját ügyével mindig igyekezett másokat is szolgálni. Noha édesapjával folytatott korai levelezései rámutatnak az útkeresés nehézségeire, hamar felnőtt apja intelmeihez.
Miután Heidelbergben a kor nagy természettudósait hallgatva summa cum laude fokozattal doktorált, hazatért, hogy fizikai kutatásait folytatva, 23 évesen, tanári kinevezésre tegyen szert. 25 évesen az MTA levelező tagja, 10 évvel később rendes tagja lett. Néhány évvel rendes akadémiai tagságának megszerzését követően, 1889-ben az Akadémia elnökévé választották. 16 éven át, 1905-ig töltötte be ezt a posztot. 1891 és 1892 között a Budapesti Tudományegyetem – a mai, róla elnevezett Eötvös Loránd Tudományegyetem – rektora lett, 1894 júniusa és 1895 januárja között pedig vallás- és közoktatási miniszter volt.
Ahogy az egész oktatás ügyét, úgy a szegény sorsú, tehetséges fiatalok sorsát is szívén viselte, támogatásuk céljával így jöhetett létre a báró Eötvös József Collegium. Talán kevesen tudják, de az egyén jellemét fejlesztő sporttevékenységek folytatását is aktívan szorgalmazta: nem csak a Budapesti Atlétikai Club (BEAC) alapítása, de a Magyar Turista Egyesület első elnöki posztja is az ő nevéhez fűződik. Szenvedélyes hegymászó és természetjáró tevékenységének emlékét a Báró Eötvös Loránd Menedékház máig őrzi, a Dolomitokban pedig róla nevezték el a 2837 méter magas Cima di Eötvöst.
Élete alkonyát tekintve, a tudomány művelésével akadémiai elnöki székétől való visszavonulása után sem hagyott fel: életének hátralevő másfél évtizedét a tanításnak és fizikai kutatásainak szentelte.

Tisztelt Megemlékezők!
Úgy gondolom, nem véletlen, hogy Eötvös Loránd határozott, tevékeny jelleme, amely sosem hagyta tétlen sodródni, örök nyomot hagyott az utókor emlékezetében. Erről tanúskodik a mai nap is.

Hiszen azután, hogy éltünk percei végleg leperegnek, nem marad utánunk más, mint mindaz, amit életünk során tettünk. Hogy örökségünk jó-e vagy rossz, azt nem a mi tisztünk megítélni, arról majd az utánunk jövők döntenek.
Ám, hogy megtegyünk minden tőlünk telhetőt, az egyedül a mi felelősségünk. Tehetségünk kibontakoztatása tehát nem is annyira lehetőség, mint inkább kötelesség, amellyel másokat szolgálhatunk, ha pedig így teszünk, bízvást remélhetjük, hogy a lehető legjobban használtuk képességeinket.
Amilyen tisztán látszik azonban mindez kívülről szemlélve, olyan nehéz és felelősségteljes döntések révén juthatunk el idáig a saját életünkben. E döntések végső kimenetele mindig a jövő homályába vész. Ilyenkor egyedül belső értékeink vezérelhetnek minket, valamint mindaz a tapasztalat, amelyet elődeink halmoztak fel számunkra. Ezért kell megbecsülnünk a ránk hagyott örökséget és az emlékezés révén feleleveníteni és továbbadni azt, ami őrzésre méltó.
Azt kívánom tehát, hogy Eötvös Loránd is így maradjon meg közös emlékezetünkben, remélve, hogy egy nap mi is olyan büszkén tekinthetünk majd vissza saját elvégzett feladatunkra, amilyen elismeréssel az Ő örökségének adózunk.

Köszönöm a figyelmet!